

El Pare Mort

Donald Barthelme

ISBN: 978-84-949533-5-4

AUTOR: DONALD BARTHELME

TRADUCCIÓ: FERRAN RÀFOLS GESA

PRÒLEG: BORJA BAGUNYÀ COSTES

COBERTA: NATALIA ZARATIEGUI

CORRECCIÓ: ARIADNA POUS SOLÀ

GÈNERE: NOVEL·LA

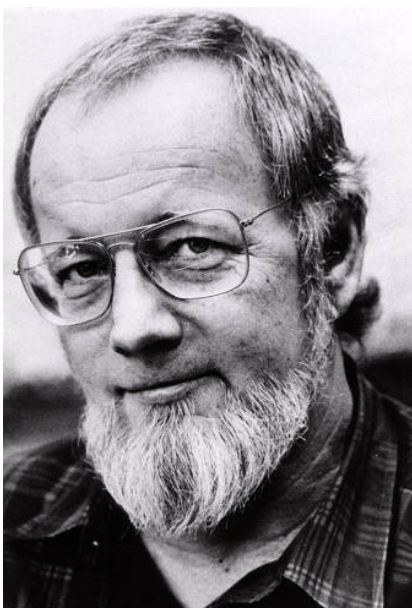
COL·LECCIÓ: BARTHELME

FORMAT: 14X18 cm

ENQUADERNACIÓ: RÚSTICA AMB SOLAPES

PREU: 17 EUROS

EDICIÓ: MARÇ 2021

DONALD BARTHELME (1931-1989) va néixer a Filadèlfia però va créixer a Houston, on el seu pare era professor d'arquitectura a la University of Houston, en la qual Barthelme estudià Periodisme i Filosofia. L'any 1963 es muda a Nova York i publica el seu primer recull de contes, *Come Back, Dr. Caligari* (1964), al qual seguirien *Unspeakable Practices, Unnatural Acts* (1968), *City Life* (1970), *Sadness* (1972), *Amateurs* (1976), *Great Days* (1979), *Sixty Stories* (1981), guanyador del PEN/Faulkner Award de 1982 en la categoria de ficció, *Overnight to Many Distant Cities* (1983) y, pòstumament, *Teachings of Don B.* (1992). Barthelme també va publicar tres novel·les en vida, *Snow White*

(1969), *The Dead Father* (1975) i *Paradise* (1986) i una quarta pòstuma, *The King* (1990); un llibre infantil, *The Slightly Irregular Fire Engine* (1971), guanyador del National Book Award de l'any 1972 en la categoria de llibre per a nens, i un llibre de paròdies, *Guilty Pleasures* (1974), entre d'altres.

EI PARE MORT és considerada l'obra mestra de Donald Barthelme. Publicada per Farrar, Straus & Giroux l'any 1975, narra la processó de 19 persones que arrossegueu una entitat gegantina que representa la paternitat, ni viva ni morta, a la qual condueixen a la tomba. En aquest llibre, Barthelme pren temes clàssics de la narrativa d'Estats Units, com la paternitat o el viatge per oferir-ne una nova versió passada pel garbell de l'experimentació postmoderna i el seu particular sentit de l'humor, amb el que satiritza el patriarcat.

Tot i restar inèdita en català, l'obra de Barthelme ha estat reivindicada des dels anys seixanta per escriptors com Quim Monzó, que va traduir-ne dos contes per la revista "Els Marges" (1982, Núm. 26, p. 73-80), "El nou membre" i "Alguns de nosaltres havíem estat amenaçant el nostre amic Colby.

D'ella s'ha dit:

Llegint The Dead Father, un té la sensació que l'autor gaudeix i gairebé assoleix una llibertat artística completa...un salconduit per afaiçonar, distorsionar o fins i tot ignorar el món tal com el trobem... Rient al costat de l'autor, escapem de l'ansietat i ens sentim vius. [Donald Antrim]

Allò que de més divertit i més efectiu té The Dead Father és assolit pel llenguatge, per l'escriptura en ella mateixa...Una lectura essencial [Jerome Klinkowitz]

ELS AUTORS

La traducció del llibre corre a càrrec de **Ferran Ràfols Gesa** és un dels grans responsables de portar al català alguns i algunes de les grans escriptors i escriptores de la contemporaneïtat al cànon literari del nostre país. Per exemple, David Foster Wallace, Thomas Pynchon, Éric Chevillard, China Miéville, Siri Hustvedt, Amélie Nothomb, Ted Chang, Patricia Highsmith, i un llarg etcètera.

L'any 2013 va guanyar el Premi Núvol de traducció per Moo Park (Raig Verd) de Gabriel Josipovici.

El pròleg és de **Borja Bagunyà Costes**, escriptor, professor del grau d'Estudis Literaris de la Universitat de Barcelona i doctor en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada. Ha publicat Apunts per al retrat d'una ciutat (2004), Defensa pròpia (Proa, 2007; Premi Mercè Rodoreda 2006) i Plantes d'interior (Empúries, 2010).

Ha participat de l'antologia Veus (2010) i ha estat convidat a la Fira Internacional de Literatura de Guadalajara (2011), als festivals KikindaShort (2012), al XXIIIè Festival Poesia de la Mediterrània i a Kosmòpolis '15. Actualment, és membre del Grup de Recerca Literatura Comparada en l'Espai Intel·lectual Europeu. El 2016 funda Escola Bloom amb Lana Bastasic.

La coberta és una obra original de **Natalia Zaratiegui**. Llicenciada en Història de l'Art per la Universitat de Barcelona i graduada en Il·lustració a l'Escola Massana.

Des de 2008, ha publicat en fanzines, revistes i editorials, i ha dut a terme treballs de publicitat i disseny de discos, activitat que combina amb la docència.

Guanyadora del Premi Junceda 2017 en la categoria d'Animació.

Pròleg [EXTRACTE]

Borja Bagunyà

Diguem-ho d'entrada per a qui no ho sàpiga: entre d'altres mèrits considerables, Donald Barthelme Jr. té el de ser l'autor més imitat de la seva generació. Ho escrivia Charles Newman a principis dels setanta, i ho hauria pogut dir també al tombant de la dècada. Potser només Raymond Carver pot disputar-li'n el títol, però ja seria a partir dels vuitanta, i coincidint amb l'eclosió del Dirty Realism i l'hegemonia relativa dels «Brat Pack», que van posar de moda una mena particular d'estetització del cinisme, nihilistot i desencantador, que Foster Wallace definiria malabàvicament com a «minimalisme catatònic». Això que dic de Barthelme no és una d'aquestes exageracions de prologuista encès; la irrupció, a principis dels seixanta, de les peces que publica a *The New Yorker* tenen un impacte fulminant en la sensibilitat literària del moment i reconfiguren radicalment el que s'entenia per «escriptor» i per «escriptura». Cal tenir en compte, aquí, que la literatura nord-americana del moment sortia d'una dècada i mitja de declinació d'un existencialisme obsessionat amb l'encaix castrador d'un individu i la seva comunitat, de la llibertat i la idiosincràsia individuals que es veuen amenaçades pel conformisme, la convenció i l'homogeneïtzació que la imaginació liberal nord-americana associava tant al comunisme com a una certa cultura corporativa. És l'angst del moment, o un dels angsts: Styron, Salinger, Bellow, Updike; tots ells proposen figures d'aquest desencaix, més malencòniques o més furibundes, més tràgiques o més iròniques; en tots ells encara es manté aquesta estructura humanista, més o menys optimista, que confia en la potència afirmativa de l'individu¹. Barthelme la desmantella esplèndidament, aquesta estructura, i, de les peces que escampa, en fa una estètica fundacional.

La majoria de barthelmians troben una relació entre aquest afany de desmantellament i la relació de Barthelme amb el seu pare, l'entusiasme brillant del qual li va fer tant de referent com de límit. Barthelme sènior va ser un arquitecte de renom de Houston que declinava idiosincràticament l'Estil Internacional i capaç, sembla ser, d'instil·lar un equilibri entre disciplina i espontaneïtat al criaturam, que n'excitaria les potències creatives. Tres d'ells, de fet, van acabar

¹ Vegeu I. Hassan, *Radical Innocence. The Contemporary American Novel*, Princeton University Press, 1961; i D. Galloway, *The Absurd Hero in American Fiction*, University of Texas Press, 1966.

dedicant-se a l'escriptura. Pendentíssim del que passava a Europa, l'efervescència imaginativa del pare explicaria tant la formació excepcional de Barthelme en el llenguatge i la utopia modernistes, en què hi ressonava aquella aspiració de la Bauhaus de l'Art Nou per al Món Nou, com la necessitat imperiosa d'escapar-ne. La ideologia modernista-racionalista, al capdavall, és una presó meravellosa, i els postmoderns (pronunciem d'una vegada la paraula) van haver de trobar la manera de sortir-ne, començant pel desig mateix de fer-ho. Qui vulgui endevinar-hi un fil freudià, en tot això, endavant². A mi em sembla més interessant pensar en el Barthelme estudiant de Filosofia a la Universitat de Houston, que, a banda de llegir tot el que hi llegeix, freqüenta assíduament els clubs de jazz de la ciutat i hi escolta Lionel Hampton, Peck Kelley i altres grans del bebop dels cinquanta. A Nova York, vivint al Village, encara entrarà més en contacte amb tota l'escena del bop i del cool. No és gratuïta, aquesta observació. Barthelme troba en el jazz un model per pensar la relació de l'escriptor contemporani amb la tradició que el precedeix: a banda de la composició puntual d'originals, el jazz brega sobretot amb la reinterpretació d'estàndards, o de temes d'altres, i desplaça la idea d'«originalitat» al treball amb el llenguatge de la interpretació. El jazz, doncs, posa al centre la pregunta per l'element sobre el qual s'improvisa. L'estructura harmònica? Una coqueteria melòdica? Una possibilitat rítmica? A aquest moment analític del jazz n'hi segueix un de sintètic, de recomposició de la peça original des d'aquest altre lloc, que passa a servir-li de pilar estructural (i estructurant) i que és la signatura, o una de les signatures, de l'originalitat de l'intèrpret. A tot això, s'hi ha de sumar la performativitat del concert o de l'enregistrament, que pot ser fenomenalment lúdica, en un moment en què el jazz comença a abandonar el seu element més llegible en favor d'un de més cerebral, que afaforeix els oients iniciats i l'allunya de la seva comercialitat més amable. Aquesta intersecció entre la filosofia i el bop em sembla crucial per a l'establiment de les coordenades de l'escriptura de Barthelme. (A El Pare Mort, hi llegim: «em penso que tothom n'hauria de fer una mica, de filosofia (...). Ajuda, una mica. Ajuda. Està bé. Està més o menys la meitat de bé que la música».) Essencialment, perquè ens obliga, com a lectors, no tant a preguntar-nos pel que explica sinó, sobretot, pel que fa.

² No seria una lectura estranya, tampoc. Tracy Daugherty recull una escena fenomenal a *Hiding Man: A Biography of Donald Barthelme*: per una banda, explica com el pare, que havia dissenyat la casa on vivien, mai no semblava satisfet del tot amb l'obra, i es va passar una colla d'anys treballant-hi, alçant envans, enderrocant-ne d'altres, refent la distribució dels mobles, etc. Paral·lelament, Donald Jr., a partir dels sis o set anys, i fins als dotze, comença a patir d'uns fits, uns episodis quasi epilèptics dels quals gairebé no en va parlar mai, tret d'una menció en una de les converses preparatòries que va mantenir amb J.D. O'Hara per a la *Paris Review*, que va fer esborrar de la versió publicada, d'una referència a "See the Moon?", on el narrador parla d'haver estat moonstruck (ferit per la lluna), i a *Paradise*, la seva tercera novel·la, on el narrador rememora succintament uns episodis semblants als de l'epilèpsia, que anomena petit mal. L'afany compulsiu de perfecció del pare modernista, que refà constantment la casa familiar, i la del fill, que té convulsions al menjador, em sembla d'una simultaneïtat, com a mínim, suggeridora.

El Pare Mort [EXTRACTE]

Traducció de Ferran Ràfols

extincioedicions.com - info@extincioedicions.com

El cap del Pare Mort. El més important: té els ulls oberts. Mirant amunt, clavats al cel. Ulls d'un blau de dos tons, el blau dels paquets de tabac Gitanes. El cap no es mou. Dècades de de clavar els ulls. El front és noble, per l'amor de Déu, què més? Ample i noble. I serè, esclar, és mort, com ha de ser sinó serè? Des de la punta del nas bellament modelat, de narius delicades, hi ha un salt de cinc metres i mig fins a terra, dada obtinguda per triangulació. Els cabells són grisos, però d'un gris jove. Abundants, li arriben gairebé fins a l'espatlla, i se'ls pot admirar llargament, molts ho fan els diumenges o la resta de festius, o bé a l'hora de l'entrepà, tan ben col·locada entre dues llesques gruixudes de feina. La mandíbula és ben digna de ser comparada amb una formació rocosa. Imponent, feréstega, tot això. La gran mandíbula conté trenta-dues dents, vint-i-vuit de les quals tenen la blancor típica dels accessoris dels lavabos i quatre de tacades com a conseqüència de l'addicció al tabac, diu la llegenda, un quartet beix localitzat a la part central de la mandíbula inferior. El Pare Mort no és perfecte, gràcies a Déu. Els llavis vermells i molsuts s'eleven en un petit rictus, un rictus petit però no desagradable, que deixa a la vista un bocinet d'amanida de verat que li ha quedat entre dues de les quatre dents tacades. Creiem que és amanida de verat. Sembla amanida de verat. Les sagues diuen que és amanida de verat.

Mort, però encara entre nosaltres, encara entre nosaltres, però mort.

Ningú recorda el temps en què encara no era aquí, a la nostra ciutat, col·locat com si dormís amb son inquiet, la gran estesa del seu cos que va de l'avinguda Pommard al bulevard Grist. Llargada total, 3.200 colzes. Mig enterrat a terra i mig no. Treballant incessantment nit i dia totes les hores pel bé de tots. Controla els húsars. Controla les pujades, les caigudes i les oscil·lacions del mercat. Controla el que pensa en Thomas, el que en Thomas sempre ha pensat i el que en Thomas arribarà a pensar, amb excepcions. La cama esquerra, mecànica de dalt a baix, que es diu que és el centre administratiu de totes les seves operacions, treballa incessantment nit i dia totes les hores pel bé de tots. A la cama esquerra, en plec i clots sobtats, hi trobem coses que necessitem. Instal·lacions per confessar-se, cel·les de portes corredisses, la gent és perceptiblement més lliure quan es confessa amb el Pare Mort que no quan va a un sacerdot, esclar!, perquè és mort. Les converses es graven, s'encripten, es recomponen, es dramatitzen i després es projecten als cinemes de la ciutat, un llargmetratge de durada estàndard cada divendres. S'hi poden reconèixer moments viscuts en primera persona, a vegades.

El peu dret descansa a l'avinguda Pommard i va descalç, només amb una anella de titani que li encercla el turmell, lligada per cadenes de titani a una sèrie de morts (mort 1. tronc, bloc de ciment, etc., col·locat sota terra per fer d'ancoratge), fins a vuit, enterrats en la verdor dels jardins. El peu en si no té res d'inusual, només que fa set metres d'alt. El genoll dret no és gaire interessant i ningú ha provat mai de dinamitar-lo, cosa que demostra el bon criteri dels ciutadans. Del genoll fins al maluc (avinguda Belfast), tot és d'una normalitat anodina. Hi ha per exemple el recte femoral, el nervi safè, el tracte iliotibial, l'artèria femoral, el vast medial, el vast lateral, el vast intermedi, el gràcil, l'adductor major, l'adductor llarg, la branca cutània intermèdia del nervi femoral i algun altre senzill mecanisme premeccànic per l'estil. Tots treballant nit i dia pel bé de tots. A la cama dreta hi té, de vegades, petites sagetes. A la cama esquerra (artificial) no n'hi ha mai, de sagetes, cosa que demostra el bon criteri dels ciutadans. Volem que el Pare Mort estigui mort. Seiem amb llàgrimes als ulls, desitjant que el Pare Mort estigui mort, i mentrestant fem coses increïbles amb les mans.